

Ühisturg ja ühisraha

Materjalid keskenduvad Euroopa ühisturu ajaloole ning olevikule, lisaks ülevaade majandus- ja rahanduspoliitikast laiemalt.

Böhm, Wolfgang; Lahodinsky, Otmar & Bahovski, Erkki (2008): **Euroopa Liit Sinu jaoks: Nii toimib Euroopa Liit.** Ilo

- Peatükk 1.7. Euroopa Keskpank - stabiilse euro valvur
- Peatükk 1.8. Euroopa Liidu eelarve
- Peatükk 2.1. Siseturg - maailma suurim turg, sh näiteid konkurentsimenetlustest
- Peatükk 2.3. Euro - ühisraha, sh näide kuidas euro võimaldab võrrelda autode hindu

12 lugu Euroopa Liidust

- [6. lugu - Ühtne turg](#)
- [7. lugu - Majandus- ja rahaliit \(EMU\) ja euro](#)

Rahvusvaheline majandusintegratsioon

Tänapäeval kuulub enamus maailma riikidest erinevatesse regionaalsetesse ühendustesse. Regionaalsed ühendused on muutunud järjest suuremaks ning omavad maailma majanduses järjest olulisemat rolli. Üks selline regionaalse majandusühenduse näide ongi Euroopa Liit.

Eraldiseisvad konseptid õpetajale teema õpetamise toetamiseks:

1. [Rahvusvahelise majandusintegratsiooni vormid](#)
2. [Ühisturu kujunemise alus "neli vabadust"](#)

Õppematerjal terviktekstina [eesti keeles](#) ja [vene keeles](#).

Aruteluküsimused:

- Iseloomusta erinevaid majandusintegratsiooni vorme ja too välja erinevused erinevate vormide vahel.
- Püüa hinnata, missugusel majandusintegratsiooni tasemel asub käesoleval ajal Euroopa Liit. Leia materjali, mis seda väidet toetab.
- Selgita, miks on kaupade vaba liikumine riikide vahel kasulik.
- Selgita, miks on tööjõu vaba liikumine majandusele positiivne tegur.
- Too välja kapitali vaba liikumisega kaasnevad positiivsed ja negatiivsed mõjud.

Majandus- ja rahaliit

Majandus- ja rahaliidu esimene etapp algas 1.juuli 1990 kui pandi alus kapitali vabale liikumisele ja ühtlustati majanduspoliitika ning suurendati liikmesriikide keskpankade presidentide komitee rolli. Teine etapp sai alguse 1. jaanuaril 1994 kui loodi Euroopa Rahainstituut (European Monetary Institute - EMI), mis oli tulevase Euroopa Keskpanka eelkäijaks ning EMI moodustamisega lõpetas keskpankade presidentide komitee oma tegevuse. Rahaliidu kolmas etapp algas 1. jaanuaril 1999. Kõigepealt fikseeriti algselt rahaliidus osaleva 11 liikmesriigi valuutade vahetuskursid EURO suhtes ning seejärel usaldati Euroopa Kesk pangale (EKP) ühtse rahapoliitika elluviimise ülesanne.

Eraldiseisvad konspektid õpetajale teema õpetamise toetamiseks:

- [rahaliidu teoreetiline taust](#)
- [optimaalse valuutapiirkonna teooria](#)
  - [optimaalse valuutapiirkonna kriteeriumid](#)
- [asjaolud valuutapiirkonnaga ühinemise vastu](#)
- [Euroopa Rahaliit praktikas](#)

[Tarbijahinna harmoneeritud indeks THHI](#)

Õpetajakonspekt terviktekstina [eesti keeles](#).

Arutelüküsimused:

1. Selgita, miks ühisraha kasutuselevõtt valuutapiirkonnas osalevate riikide vahel on kasulik.
2. Too välja ühisraha kasutuselevõttuga kaasnevad võimalikud negatiivsed tagajärjed?
3. Selgita, lähtudes optimaalse valuutapiirkonna kriteeriumidest, kas Eesti on rahaliiduga ühinemiseks pigem hea või halb kandidaat. Too välja ühinemist toetavad kriteeriumid.
4. Selgita, kas Eestile on rahaliiduga ühinemine olnud pigem positiivne või negatiivne. Too näiteid.
5. Võttes aluseks ühisraha kasutavate riikide hetke majanduspoliitilise situatsiooni ja konkreetsete riikide näited, siis millega põhjendada väidet, et Euroopa ühisraha tekitab pigem probleeme kui et loob lahendusi?
6. Milliseid sanktsioone võiks ja peaks tulevikus ette nägema riikidele, kes ohustavad ühisraha püsijäämist?

Grupitöö: viia läbi väitlus teemal "Euro poolt või vastu". Üks grupp esindab euro pooldajaid ja eurotsooni tugevdamist, teine grupp aga euro vastaseid, kes pigem leiavad, et eurotsooni tugevdamine ei ole mõttekas. Mõlemad grupid teevad oma seisukohtade toetamiseks ettekande. Väitlus on võimalik läbi viia klassikalise väitlusena või siis ettekannetena, kus üks pool hindab teise poole argumentide põhjendatust ja lahtiseletust.

- Euroopa Komisjoni transpordivolnik Siim Kallas selgitab Euroopa Rahaliidu toimimisloogikat.

[Euroopa Keskpanga kodulehekülg](#)

Euroopa Keskpanga, Euroopa Keskpankade süsteemi ja eurosüsteemi tutvustus.

[Erinevaid õppematerjale koondav alalehekülg](#)

- [Virtuaalne mäng: €comonia - rahapoliitika mäng](#)
Kas suudad hoida inflatsiooni kontrolli all?
- [Eurokool](#)
Eurokool pakub mitmeid uusi õppematerjale, sisaldades nii mängu, interaktiivseid rakendusi, väljaandeid kui ka näitust. Selle eesmärk on pakkuda põnevaid ja meelelahutuslikke võimalusi tutvuda põhjalikumalt europangatähtede ja -müntidega ning nende turvaelementidega.
- [Hinnastabiilsust tutvustav multifilm õpilastele](#)
Õpilastele ja õpetajatele mõeldud teabematerjalide kogumikus selgitatakse, kuidas mõjutab hinnastabiilsus tarbijaid. Kogumikku kuuluvad 8-minutiline videoklipp, teabematerjal õpilastele ja õppevahend õpetajatele.
- **Kümme videoklippi**, mis tutvustavad euroala keskpanganduse eri aspekte.

- [Mis on inflatsioon?](#)
- [Lugemismaterjal „FAKTE” õpetajatele](#)
Lugemismaterjal „FAKTE” koosneb slaididest ja käsilehtedest, mida saab kasutada loengute ja esitluste koostamisel. Selles antakse ülevaade ELi keskpankade tegevusest. Materjal on mõeldud täiendavaks tutvumiseks lugejale, kes on teemaga juba mõnevõrra tuttav.
- [Euroopa Keskpankade süsteem](#)
- [Rahapoliitika](#)

Euroopa Liidu eelarvepoliitika

Eelarvepoliitika, ka fiskaalpoliitika, hõlmab maksupoliitikat ehk riigi tulude kujunemise poliitikat, riigi kulude poliitikat ning tulude ja kulude tasakaaluga seotud eelarvedefitsiidi ja riigivõla küsimusi.

Euroopa Liidus on fiskaalpoliitika liikmesriikide pädevuses, see tähendab, et iga riik otsustab oma eelarve tulude ja kulude kujundamise üle ise. Samas on Euroopa Liidu tasandil kehtestatud piirangud eelarve defitsiidile ja riigivõlale. Piirangud on kehtestatud Maastrichti lepinguga ning need on samas ka riikidele rahaliiduga ühinemise eelduseks.

Eraldiseisvad konspektid õpetajale teema õpetamise toetamiseks:

- [Euroopa Liidu eelarve](#)
- [maksupoliitika üldpõhimõtted](#)

Õppematerjal terviktekstina [eesti keeles](#).
Ülevaade rahaliidust [vene keeles](#).

Arutelüküsimused:

1. Selgita millised piirangud on Euroopa Liidus kehtestatud liikmesriikide eelarvepoliitikale?
2. Selgita, kuidas toimitakse, kui EL liikmesriik ületab eelarvepoliitikale sätestatud piirangud?
3. Arutle, miks peetakse Euroopa Liidus vajalikuks liikmesriikide maksupoliitikate ühtlustamist?
4. Selgita, missugused on Euroopa Liidu eelarve peamised kulutused?

Õpetajate täiendkoolituse raames loodud õppematerjalid

[Ülle Tolk "Väikeettevõtlus EL-s"](#)

Õppematerjal sisaldab 10-tunnise iseseisva töö sisendi.

Õpitulemused:

- kirjeldab ettevõtlust ühe tööstussektori näitel;
- teab EL ettevõtlusega alustamise võimalusi;
- selgitab EL turu põhimõtteid;
- oskab leida ja kasutada ettevõtlusalast infot

[Natalja Lakatoš "Esitlus Euroopa Liidu eelarve ja finantspoliitika"](#)

Ülli Toomemäe "Euroopa Liidu ühisraha"

Helju Hansen "Inflatsioon. Deflatsioon. Tarbijahinnaindeks. Reaalpalk."

Õppematerjal on kasutatav 11. klassi majandusmatemaatika aines.

Õppematerjal:

- Teab Euroopa ühisraha loomise põhimõtteid
- Teab Euroopa ühtse rahapoliitika põhimõtteid ja EKP rolli rahapoliitika elluvijjana
- Mõistab rahapoliitika instrumentide toimet
- Oskab analüüsida erinevate riikide majanduspoliitilise tegevuse võimalikke tagajärgi.